

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

30. märts 2006 *

Kohtuasjas C-451/03,

mille esemeks on EÜ asutamislepingu artikli 234 alusel Corte d'appello di Milano (Itaalia) 15. oktoobri 2003. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 27. oktoobril 2003, menetluses

Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti Srl

versus

Giuseppe Calafiori,

menetluses osales:

Pubblico Ministero,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees A. Rosas, kohtunikud J. Malenovský, S. von Bahr (ettekandja), A. Borg Barthet ja U. Lõhmus,

kohtujurist: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 25. mai 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti Srl, esindajad: *avvocato* F. Capelli ja *avvocato* M. Valcada,
- Itaalia valitsus, esindajad: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* D. Del Gaizo,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: E. Traversa ja V. Di Bucci,

olles 28. juuni 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab konkurentsi käsitlevate EÜ artiklite 4, 10, 82, 86 ja 98, asutamisevabadust ja teenuste osutamise vabadust käsitlevate EÜ artiklite 43, 48 ja 49 ja riigiabi käsitleva EÜ artikli 87 tõlgendamist.
- 2 Nimetatud eelotsusetaotlus esitati äriühingu Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti Srl (edaspidi „ADC Servizi”) ja notar G. Calafiori vahelises vaidluses selle üle, et viimane keeldus esitamast nimetatud äriühingu üldkoosolekul vastuvõetud põhikirja muutmise otsust registreerimiseks Milano äriregistrile.

Siseriiklik õiguslik raamistik

- 3 Eelotsusetaotluses esitatud siseriikliku õigusliku raamistiku võib kokku võtta järgmiselt.
- 4 9. juuli 1997. aasta dekreetseadus nr 241, mida on täiendatud 28. detsembri 1998. aasta dekreetseadusega nr 490 (edaspidi „dekreetseadus nr 241/97”) annab üksnes maksunõustamiskeskustele (edaspidi „MNK-d”) õiguse osutada teatavaid maksualaseid abi- ja nõustamisteenuseid, mille hulka kuuluvad palgatöötajate ja nendega võrdsustatud isikute iga-aastase tulu deklareerimisega seotud teenused.

- 5 Dekreetseaduse nr 241/97 artikli 34 lõige 4 annab MNK-dele ainupädevuse täita tuludeklaratsioon lihtsustatud deklaratsioonivormi kohaselt (vorm 730), mis hõlmab maksumaksjale täidetud deklaratsioonist ära kirja ja maksu tasumise graafiku edastamist ning maksu kinnipidamise eest vastutava tööandja deklaratsiooni sisust teavitamist esialgu tasutud maksu korrigeerimiseks ja deklaratsiooni saatmist maksuhaldurile.
- 6 Lisaks annab dekreetseaduse nr 241/97 artikli 35 lõike 2 punkt b MNK-dele pädevuse kontrollida, kas deklaratsioonis toodud andmed on vastavuses deklaratsiooni lisadega.
- 7 MNK-d peavad olema aktsiaseltsid, kes tegutsevad rahandusministeeriumi loa alusel. Selle asutajateks võivad olla ainult dekreetseaduse nr 241/97 artiklites 32 ja 33 nimetatud isikud. Nendeks on muu hulgas tööandjate ühendused, ametiühingud või viimaste poolt volitatud piirkondlikud organisatsioonid, millel on vähemalt 50 000 liiget, teatavad maksu kinnipidamise eest vastutavad tööandjad, kellel on vähemalt 50 000 töötajat, või töötajate ühendused, kes on asutanud vastastikuse kaitse ühendusi (istituti di patronato), millel on vähemalt 50 000 liiget. Seoses dekreetseaduses nr 241/97 nimetatud teatavate juriidiliste isikutega ilmneb, et võimalus luua MNK-sid piirdub Itaalias asutatud isikutega.
- 8 Lisaks on dekreetseaduse nr 241/97 artikli 33 lõikes 2 ette nähtud, et MNK-d määravad ühe või mitu maksunõustamise eest vastutavat isikut, kes on kantud finantsistide-raamatupidajate või raamatupidajate registrisse.

- 9 Kõnealune regulatsioon näeb ette tasuda MNK-dele määratud tegevuse eest riigieelarvest hüvitist, mille suuruseks kehtestati esialgu 25 000 Itaalia liiri iga täidetud ja edastatud deklaratsiooni eest; see hüvitis on hiljem tõusnud umbes 14 euron.

Põhikohtuasi

- 10 Milanos asuva ADC Servizi peamine tegevusvaldkond oli abi- ja nõustamisteenuste osutamine raamatupidamis- ja haldusvaldkonnas.
- 11 25. veebruaril 2003 otsustas selle äriühingu erakorraline üldkoosolek kiita heaks uue põhikirja vastuvõtmise, et kajastada asjaolu, et see äriühing osutab maksunõustamisteenuseid ka ettevõtjatele, töötajatele ja nendega samastatud isikutele ning pensionäridele.
- 12 Koosolekut protokollinud notar G. Calafiori keeldus seda otsust Milano äriregistris registreerimast põhjusel, et põhikirja muutmine, mis võimaldaks tegutseda nimetatud maksunõustamiste alal, on tema arvates vastuolus dekreetseaduse nr 241/97 artikliga 34.
- 13 ADC Servizi taotles Tribunale di Milano määruse tegemist nimetatud otsuse Milano äriregistrisse kandmiseks. Kõnealune kohus jättis selle taotluse 15. mai 2003. aasta määrusega rahuldamata.

- 14 ADC Servizi esitas selle määruse peale apellatsioonkaebuse Corte d'appello di Milanole põhjusel, et andes MNK-dele ainuõiguse osutada teatavaid abi- ja nõustamisteenuseid, on need dekreetseaduse nr 241/97 sätted vastuolus EÜ asutamislepinguga.
- 15 La Corte d'appello di Milano hinnangul tekib tema menetluses oleva kohtuasja lahendamise käigus küsimusi, mis on seotud ühenduse õiguse tõlgendamisega.
- 16 Ta märgib esiteks, et palgatöötajad, pensionärid ja nendega samastatud isikud peavad MNK-de poole pöörduma ka küsimustes, mis ei ole kõnealuse regulatsioonis antud nende asutuste ainupädevusse, mille tulemuseks on konkurentsi toimimise moonutamine vastaval turul. Seetõttu on niiviisi loodud kord vastuolus EÜ artiklitega 10, 81, 82 ja 86.
- 17 La Corte d'appello di Milano märgib järgmiseks, et tuludeklaratsioonide täitmise ja esitamise ainuõiguse andmine ainult teatavatele isikutele, kes vastavad konkreetsetele tunnustele, tähendab tegutsemise takistust mitte ainult selle liikmesriigi, vaid ka teistes liikmesriikides asutatud ettevõtjate jaoks, mis võib kuuluda EÜ artiklites 43, 48 ja 49 sätestatud keelu alla.
- 18 Lõpuks paistab nimetatud siseriikliku kohtu arvates, et eespool mainitud hüvitis, mis on ette nähtud maksmiseks üksnes MNK-dele ja riigieelarvest, kuulub EÜ artiklites 87 ja 88 sätestatud keelu alla.

Eelotsuse küsimused

- 19 Neil asjaoludel otsustas Corte d'appello di Milano menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas EÜ artikleid 4, 10, 82, 86 ja 98 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline liikmesriigi regulatsioon, nagu on sätestatud [dekreetseaduses nr 241/97], vaadelduna koostoimes konsolideeritud tulumaksuseaduse (DPR [Decreto del Presidente della Repubblica — Vabariigi Presidendi dekreet] nr 917, 22.12.1986) ja 30. detsembri 1991. aasta dekreediga nr 413, mis annab teatavate maksunõustamise valdkondadega tegelemise ainuõiguse ühele õigus-subjektide grupe, [...] MNK-dele [...], ja takistab teistel selle valdkonna ettevõtjatel, kelle erialane ettevalmistus võimaldaks neil tegutseda maksunõustamise ja raamatupidamisega seotud tegevusaladel (raamatupidajad, advokaadid ja teised töösuhete valdkonna spetsialistid) tegutseda samadel tingimustel ja samal viisil MNK-de ainupädevusse antud tegevusaladel?

2. Kas EÜ artikleid 43, 48 ja 49 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline liikmesriigi regulatsioon, nagu on sätestatud [dekreetseaduses nr 241/97], vaadelduna koostoimes konsolideeritud tulumaksuseaduse (DPR [...]) ja 30. detsembri 1991. aasta dekreediga nr 413, mis annab teatavate maksunõustamise valdkondadega tegelemise ainuõiguse ühele õigussubjektide grupe, [...] MNK-dele [...], ja takistab teistel selle valdkonna ettevõtjatel, kelle erialane ettevalmistus võimaldaks neil tegutseda maksunõustamise ja raamatupidamisega seotud tegevusaladel (raamatupidajad, advokaadid ja teised töösuhete valdkonna spetsialistid) tegutseda samadel tingimustel ja samal viisil MNK-de ainupädevusse antud tegevusaladel?

3. Kas EÜ artiklit 87 tuleb tõlgendada nii, et [dekreetseadusega nr 241/97], eriti selle artikliga 38 kehtestatud meede, mis näeb ette MNK-dele nimetatud dekreeidi artikli 34 lõikes 4 ja artikli 37 lõikes 2 sätestatud tegevuse eest riigieelarvest hüvitise maksmise, kujutab endast riigiabi?”

Esimene küsimus

- 20 Esialgse märkusena tuleb välja tuua, et EÜ artiklid 4 ja 98 määratlevad ühenduse korra majanduspoliitika aluspõhimõtted ning loovad konteksti, millesse asetuvad EÜ artiklite 82 ja 86 konkurentsieeskirjad. Neil asjaoludel ei ole vaja vastata eraldi liikmesriigi kohtu poolt viidatud EÜ artiklite 4 ja 98 ning EÜ artiklite 82 ja 86 tõlgendamise osas.
- 21 Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et oma esimeses küsimuses tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas EÜ artiklitega 82 ja 86 on vastuolus selline liikmesriigi regulatsioon, nagu on vaatluse all põhikohtuasjas, mis annab MNK-dele ainupädevuse osutada teatavaid maksualaseid abi- ja nõustamisteenuseid.
- 22 Selles osas tuleb märkida, et EÜ artikli 82 kohaselt on keelatud ühisturus või selle olulises osas turgu valitseva seisundi kuritarvitamine ühe või mitme ettevõtja poolt.
- 23 Samuti tuleb täpsustada, et ainuüksi valitseva seisundi tekitamise asjaolu kui selline ainu- või erioiguste andmise teel EÜ artikli 86 lõike 1 tähenduses ei ole vastuolus EÜ artikliga 82. Liikmesriik rikub neis kahes sättes kehtestatud keelde ainult juhul, kui

kõnealust ettevõtjat ajendatakse temale antud eri- või ainuõiguste lihtsa kasutamise oma valitsevat seisundit kuritarvitama, või juhul, kui need õigused võivad luua olukorra, kus ettevõtja sellise kuritarvituse toime paneb (25. oktoobri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-475/99: Ambulanz Glöckner, EKL 2001, lk I-8089, punkt 39).

- 24 Seetõttu tuleb vastata mitte ainult küsimusele, kas liikmesriigi regulatsiooni tagajärg oli MNK-dele eri- või ainuõiguste andmine EÜ artikli 86 lõike 1 tähenduses, vaid ka sellele, kas niisugune regulatsioon võis ajendada valitsevat seisundit kuritarvitama.
- 25 Samas tuleb märkida, et sõltumata sellest, kas liikmesriigi regulatsiooniga anti MNK-dele sellised eri- või ainuõigused, ei ilmne Euroopa Kohtu jaoks ei eelotsusetaotlusest ega ka kirjalikest märkustest faktilisi ja õiguslikke asjaolusid selle kohta, kas EÜ artikli 82 tähenduses on turgu valitsev seisund olemas ja kas seda on kuritarvitatud.
- 26 Neil asjaoludel ei saa Euroopa Kohus anda esimesele küsimusele vajalikku vastust.

Teine küsimus

- 27 Teises küsimuses küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas EÜ artiklitega 43 ja 49 on vastuolus selline liikmesriigi regulatsioon nagu on vaatluse all põhikohtuasjas, mis annab MNK-dele ainupädevuse osutada teatavaid maksulaseid abi- ja nõustamisteenuseid.

- 28 Esmalt märkusena tuleb märkida, et Itaalia valitsus väidab, et see küsimus on vastuvõetamatu, kuna kõik põhikohtuasjas vaadeldava tegevuse elemendid leiavad aset ühes liikmesriigis.
- 29 Sellega seoses tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus võib siiski saada tarviliku vastuse, eeldusel et siseriiklik õigus nõuab, et sellistes menetlustes nagu põhikohtuasjas, peavad Itaalia kodanikul olema samad õigused, mis mõne teise liikmesriigi kodanikule samas olukorras tuleneksid ühenduse õigusest (vt 17. veebruari 2005. aasta määrus kohtuasjas C-250/03: Mauri, EKL 2005, lk I-1267, punkt 21).
- 30 Seetõttu tuleb uurida, kas asutamislepingu sätteid, mille tõlgendamist taotletakse, välistavad põhikohtuasjas kõne all oleva siseriikliku regulatsiooni kohaldamise juhul, kui seda kohaldataks teistes liikmesriikides asuvatele isikutele.
- 31 Esmalt tuleb märkida, et EÜ artiklid 43 ja 49 näevad ette asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse piirangute kaotamise ning et sellisteks piiranguteks tuleb pidada kõiki meetmeid, mis keelavad või takistavad nende vabaduste kasutamist või muudavad nende kasutamise vähematraktiivseks (vt eelkõige 15. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-439/99: komisjon vs. Itaalia, EKL 2002, lk I-305, punkt 22).
- 32 Sellega seoses tuleneb eelotsusetaotlusest, et dekreetseadus nr 241/97 annab MNK-dele ainupädevuse pakkuda maksumaksjatele teatavaid maksualaseid abi- ja nõustamisteenuseid, täpsemalt: lihtsustatud maksudeklaratsiooni täitmisega seotud maksunõustamisteenuseid palgatöötajatele ja nendega samastatud isikutele.

- 33 Mis puudutab teenuste vaba osutamist, siis selline liikmesriigi regulatsioon, mis annab need tegevusalad MNK-de ainupädevusse, takistab teistes liikmesriikides asuvatel ettevõtjatel täielikult vastavate teenuste turule pääsemist.
- 34 Mis puutub asutamisvabadusse, siis regulatsioon, mis piirab MNK-de asutamise võimaluse rangetele nõuetele vastavate õigussubjektidega ja, nagu ilmneb esitatud andmetest, selliste õigussubjektidega, kelle asukoht on Itaalias, raskendab teistest liikmesriikidest pärit ettevõtjatel oma asutamisoõiguse kasutamist kõnealuste teenuste osutamiseks Itaalias või takistab seda täielikult.
- 35 Neil asjaoludel kujutab teatavate maksualaste abi- ja nõustamisteenuste pakkumise ainuõiguse andmine MNK-dele endast asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse piiramist, mis on põhimõtteliselt keelatud vastavalt EÜ artiklitele 43 ja 49.
- 36 Liikmesriigi õigusnormide sätted, mis piiravad MNK-de asutamise õiguse teatavate õigussubjektidega, mille asukoht on juba Itaalias, on diskrimineerivad. Sellised sätted on õigustatud üksnes EÜ artiklites 46 ja 55 sätestatud avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu huvides, millele käesolevas asjas ei ole tuginetud (29. mai 2001. aasta otsus kohtuasjas C-263/99: komisjon vs. Itaalia, EKL 2001, lk I-4195, punkt 15).
- 37 Teisest küljest võivad kõnealused liikmesriigi õigusnormid, mis kohalduvad igale vastuvõtvas liikmesriigis tegutsevale isikule või ettevõtjale, olla õigustatud, kui nad vastavad ülekaalukatele avaliku huviga seotud põhjustele, niivõrd kui nad on taotletud eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale sellest, mis on vajalik eesmärgi saavutamiseks (vt 17. oktoobri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-79/01: Payroll jt, EKL 2002, lk I-8923, punkt 28, ja viidatud kohtupraktika).

- 38 Selles osas tuleb välja tuua, et kõnealuste teenuste saajate kaitsega seotud avalik huvi võib võrreldes kahjuga, mida teenuste saajad võiksid kanda erialastele ja eetilistele nõuetele mittevastavate isikute poolt osutatud teenuste tõttu, õigustada asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse piiranguid (vt selle kohta 25. juuli 1991. aasta otsus kohtuasjas C-76/90: Säger, EKL 1991, lk I-4221, punktid 15–17).
- 39 Samas, nagu on rõhutatud kohtujurist ettepaneku punktis 49, on teatavad MNK-de ainupädevusse antud teenused, nagu maksumaksjale täidetud deklaratsioonist ärakirja ja maksu tasumise graafiku edastamine, deklaratsiooni saatmine maksuhaldurile ning maksu kinnipidamise eest vastutava tööandja deklaratsiooni sisust teavitamine põhiosas lihtsad ja ei nõua konkreetset erialast ettevalmistust.
- 40 On ilmne, et nende teenuste iseloom ei õigusta nende osutamise õiguse piiramist üksnes konkreetse erialase ettevalmistusega isikutega.
- 41 Kui mõned MNK-de ainupädevusse antud ülesanded on vastupidi keerukamad, nagu näiteks maksudeklaratsioonis esitatud andmete deklaratsiooni lisadele vastavuse kontrollimine, ei ilmne, et MNK-de asutamiseks õigust omavad ühingud tagaksid nende ülesannete täitmise konkreetsete erialaste oskustega.
- 42 Nagu ilmneb eelotsusetaotlusest, määravad MNK-d dekreetseaduse nr 241/97 artikli 33 lõike 2 kohaselt nende ülesannete täitmise eest vastutavad isikud finantsistide-raamatupidajate ja raamatupidajatena registreeritud isikute hulgast, s.o erialaspetsialistide hulgast, kes ei saa enda nimel pakkuda MNK-de ainupädevusse antud teenuseid.

- 43 Nende asjaolude taustal ei ilmne, et andes teatavate maksualaste abi- ja nõustamisteenuste pakkumise ainuõiguse MNK-dele, on dekreetseaduse nr 241/97 sätted sobivad käesoleva kohtuotsuse punktis 38 mainitud avaliku huvi tagamiseks.
- 44 Kohtuistungil tõi Itaalia valitsus välja, et kõnealune siseriiklik regulatsioon on igal juhul õigustatud vastavalt EÜ artikli 45 esimesele taandele ja EÜ artiklile 55, mille kohaselt asutamisvabadust ja teenuste osutamise vabadust ei kohaldata tegevuse puhul, mis on seotud avaliku võimu teostamisega.
- 45 Sellega seoses tuleb märkida, et kui tegemist on erandiga asutamisvabaduse alusreeglist, tuleb EÜ artiklitele 45 ja 55 anda tõlgendus, mis piirab nende ulatust sellega, mis on rangelt vajalik nende huvide kaitseks, mida need sätted võimaldavad liikmesriikidel kaitsta (15. märtsi 1988. aasta otsus kohtuasjas C-147/86: komisjon vs. Kreeka, EKL 1988, lk 1637, punkt 7, ja 29. oktoobri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-114/97: komisjon vs. Hispaania, EKL 1988, lk I-6717, punkt 34).
- 46 Niisiis peab nende artiklitega ette nähtud erand vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale piirduma tegevusega, mis kujutab endast otsest ja konkreetset osalemist avaliku võimu teostamisel (21. juuni 1974. aasta otsus kohtuasjas 2/74: Reyners, EKL 1974, lk 631, punkt 45; 13. juuli 1993. aasta otsus kohtuasjas C-42/92: Thijssen, EKL 1993, lk I-4047, punkt 8; eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Hispaania, punkt 35, ja 31. mai 2001. aasta otsus kohtuasjas C-283/99: komisjon vs. Itaalia, EKL 2001, lk I-4363, punkt 20).
- 47 Tuleb sedastada, et maksudeklaratsioonis esitatud andmete deklaratsiooni lisadele vastavuse kontrollimine, isegi kui maksuhaldurid seda harva vaidlustavad, ei kujuta endast otsest ja konkreetset osalemist avaliku võimu teostamisel, vaid meedet, mille eesmärk on maksuhalduri ülesannete täitmise ettevalmistamine või lihtsustamine.

- 48 Sama kehtib ka teiste dekreetseaduse nr 241/97 artiklites 34 ja 35 nimetatud ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt eelotsusetaotluses mainitud ülesannete kohta, nagu maksumaksjale täidetud deklaratsioonist ära kirja ja maksu tasumise graafiku edastamine, maksu kinnipidamise eest vastutava tööandja deklaratsiooni sisust teavitamine ning deklaratsiooni saatmine maksuhaldurile.
- 49 Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et sellised MNK-de ainupädevusse antud tegevused, nagu on loetletud eelotsusetaotluses, ei kuulu EÜ artiklites 45 ja 55 ette nähtud erandi alla.
- 50 Eelnevast lähtudes peab teisele küsimusele vastama, et EÜ artikleid 43 ja 49 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus põhikohtuasjas kõne all olev siseriiklik regulatsioon, mis annab MNK-dele ainuõiguse osutada teatavaid maksualaseid abi- ja nõustamisteenuseid.

Kolmas küsimus

- 51 Esialgse märkusena tuleb välja tuua, et kolmandas küsimuses peab eelotsusetaotluse esitanud kohus ühtaegu silmas nii MNK-dele tasu maksmist käsitlevaid dekreetseaduse nr 241/97 artikli 38 sätteid, MNK-de poolt maksunõustamisteenuste osutamist puudutavaid sama dekreetseaduse artikli 34 lõike 4 sätteid ja teistele ühendustele maksunõustamisteenuste osutamisega seotud selle sama dekreetseaduse artikli 37 lõike 2 sätteid.

- 52 Samas puudutab eelotsusetaotluse esitanud kohtu põhjendus üksnes tasu maksmist MNK-dele.
- 53 Neil asjaoludel peab kolmanda küsimuse analüüs piirduma dekreetseaduse nr 241/97 artikli 34 lõike 4 ja artikli 38 lõike 1 alusel MNK-dele makstava tasuga.
- 54 Seetõttu tuleb sedastada, et kolmandas küsimuses küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas selline tasu, nagu dekreetseaduse nr 241/97 artikli 34 lõike 4 ja artikli 38 lõike 1 alusel makstakse MNK-dele maksudeklaratsiooni täitmise ja edastamise eest, kujutab endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.
- 55 Esmalt tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saab „abiks” lugeda mingit meedet vaid siis, kui kõik selles sättes esitatud tingimused on täidetud (vt 21. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas C-142/87: Belgia vs. komisjon, nn Tubemeuse'i kohtuasi, EKL 1990, lk I-959, punkt 25; 14. septembri 1994. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-278/92–C-280/92: Hispaania vs. komisjon, EKL 1994, lk I-4103, punkt 20; 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-482/99: Prantsusmaa vs. komisjon, EKL 2002, lk I-4397, punkt 68, ja 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-280/00: Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, EKL 2003, lk I-7747, punkt 74).
- 56 Esiteks peab olema tegemist sekkumisega riigi poolt või vähemalt riigi ressurssidest. Teiseks peab see sekkumine kahjustama liikmesriikidevahelist kaubandust. Kolmandaks peab see õigustatud isikuid soodustama. Neljandaks peab see kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi.

- 57 Mis puudutab esimest tingimust, siis see on täidetud, kuna dekreetseaduse nr 241/97 artikli 38 lõikes 1 ette nähtud tasu makstakse riigieelarvest.
- 58 Teise tingimuse osas tuleb välja tuua, et dekreetseaduse nr 241/97 artikli 38 lõike 1 alusel võidakse MNK-dele maksta märkimisväärsed summasid ja et teistest liikmesriikidest pärit ettevõtjad võivad saada loa selliseid summasid saavate MNK-de asutamiseks. Neil asjaoludel võib kõnealune meede kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust.
- 59 Käsitledes kolmandat ja neljandat tingimust tuleb märkida, et abiks loetakse selline sekkumine, mis võib oma kujust olenemata otseselt või kaudselt soodustada ettevõtjaid, või mida tuleb pidada ettevõtjate poolt saadavaks majanduslikuks eeliseks, mida nad tavalistes turutingimustes ei saaks (eespool viidatud kohtuotsus Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, punkt 84).
- 60 Teisest küljest, kui meedet või riigipoolset sekkumist tuleb pidada hüvitiseks seda saavate ettevõtjate poolt avalike teenuste osutamise kohustuse täitmiseks osutatud teenuste eest, nii et need ettevõtjad ei saa tegelikkuses finantssoodustust ja nimetatud sekkumise tulemusel ei saavuta need ettevõtjad soodsamat seisundit võrreldes oma konkurentidega, ei kuulu see sekkumine EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamisalasse (eespool viidatud kohtuotsus Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, punkt 87).
- 61 Sellele vaatamata peab niisuguse hüvitise väljumiseks konkreetsel juhul riigiabi liigituse alt olema täidetud rida tingimusi (eespool viidatud kohtuotsus Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, punkt 88).

- 62 Esiteks peab sellist hüvitist saav ettevõtja olema tegelikult vastutav avaliku teenuse osutamise kohustuste täitmise eest ja need kohustused peavad olema selgelt määratletud (eespool viidatud kohtuotsus Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, punkt 89).
- 63 Sellega seoses ei ole välistatud, et liikmesriik võib „avaliku teenusena” määratleda dekreetseaduse nr 241/97 artikli 34 lõike 4 alusel MNK-de poolt palgatöötajatele ja nendega samastatud isikutele pakutavaid maksualaseid nõustamisteenuseid, mille eesmärk on aidata maksukohustuslastel täita oma maksukohustusi ja lihtsustada maksuhaldurite ülesandeid.
- 64 Teiseks peavad kriteeriumid, mille põhjal hüvitist arvestatakse, olema objektiivsel ja läbipaistval viisil eelnevalt kehtestatud, et vältida majanduslike eeliste andmist, mis võiks hüvitist saavaid ettevõtjaid konkurentidega võrreldes soodustada (eespool viidatud kohtuotsus Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, punkt 90).
- 65 Sellega seoses on ilmne, et hüvitis, mille suuruseks on määratud 14 eurot iga täidetud ja maksuhaldurile edastatud deklaratsiooni eest, vastab sellele tingimusele.
- 66 Kolmandaks ei tohi hüvitis olla suurem, kui on vajalik kõigi või osade avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmisega kaasnevate kulude katmiseks, võttes arvesse nii sellest saadavat tulu kui ka nende kohustuste täitmisest saadavat mõistlikku kasumit (eespool viidatud kohtuotsus Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, punkt 92).

- 67 Neljandaks tuleb hüvitis kindlaks määrata selliste kulude analüüsi põhjal, mida oleks kandnud keskmine, hästi hallatud ja vastava avaliku teenuse nõuete täitmiseks vajalikke ressursse omav ettevõtja, võttes arvesse nii sellest saadavat tulu kui ka nende kohustuste täitmisest saadavat mõistlikku kasumit (eespool viidatud kohtuotsus *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg*, punkt 93).
- 68 Nende kahe viimase, hüvitamise tasemega seotud tingimuse analüüs nõuab põhikohtuasja asjaolude hindamist.
- 69 Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohtul puudub pädevus hinnata põhikohtuasja asjaolusid või kohaldada kohtu poolt tõlgendatavaid ühenduse õigusnorme siseriiklike meetmete ja olukordade suhtes, kuna need küsimused kuuluvad siseriikliku kohtu ainupädevusse (vt 19. detsembri 1968. aasta otsus kohtuasjas 13/68: *Salgoil*, EKL 1968, lk 661, 672; 23. jaanuari 1975. aasta otsus kohtuasjas 51/74: *Van der Hulst*, EKL 1975, lk 79, punkt 12; 8. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-320/88: *Shipping and Forwarding Enterprise Safe*, EKL 1990, lk I-285, punkt 11; 5. oktoobri 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-175/98 ja C-177/98: *Lirussi ja Bizzaro*, EKL 1999, lk I-6881, punkt 38, ja 15. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-282/00: *RAR*, EKL 2003, lk I-4741, punkt 47).
- 70 Seega on siseriikliku kohtu pädevuses hinnata põhikohtuasja asjaolusid arvestades, kas dekreetseaduse nr 241/97 artikli 38 lõikes 1 ette nähtud tasu kujutab endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.
- 71 Selles kontekstis tuleb ka märkida, et kohus ei ole pädev hindama abimeetmete või abisüsteemi kokkusobivust ühisturuga. Selle hinnangu andmine on Euroopa Kohtu kontrollile alluva Euroopa Ühenduste Komisjoni ainupädevuses (vt 21. novembri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-354/90: *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de*

saumon, EKL 1991, lk I-5505, punkt 14; 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-39/94: SFEI jt, EKL 1996, lk I-3547, punkt 42, ja 17 juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-295/97: Piaggio, EKL 1999, lk I-3735, punkt 31).

⁷² Eelnevat arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et liikmesriigi meede, millega liikmesriik näeb ette riigieelarvest tasu maksmise teatavatele maksumaksjate nõustamise eest vastutavatele ettevõtjatele seoses maksudeklaratsioonide täitmise ja maksuhaldurile edastamisega, tuleb kvalifitseerida riigiabiks EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, kui:

- hüvitamise tase on suurem, kui on vajalik kõigi või osade avaliku teenuse osutamise kohustuste täitmisega kaasnevate kulude katmiseks, võttes arvesse nii sellest saadavat tulu kui ka nende kohustuste täitmisest saadavat mõistlikku kasumit, ja
- hüvitis ei ole kindlaks määratud selliste kulude analüüsi põhjal, mida oleks kandnud keskmine, hästi hallatud ja vastava avaliku teenuse nõuete täitmiseks vajalikke ressursse omav ettevõtja, võttes arvesse nii sellest saadavat tulu kui ka nende kohustuste täitmisest saadavat mõistlikku kasumit.

Kohtukulud

⁷³ Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. EÜ artikleid 43 ja 49 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline siseriiklik regulatsioon nagu põhikohtuasjas, mis annab MNK-dele ainuõiguse osutada teatavaid maksualaseid abi- ja nõustamisteenuseid.
2. Liikmesriigi meede, millega liikmesriik näeb ette riigieelarvest tasu maksmise teatavatele maksumaksjate nõustamise eest vastutavatele ettevõtjatele seoses maksudeklaratsioonide täitmise ja maksuhaldurile edastamisega, tuleb kvalifitseerida riigiabiks EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, kui:
 - hüvitamise tase on suurem, kui on vajalik kõigi või osade avaliku teenuse osutamise kohustuste täitmisega kaasnevate kulude katmiseks, võttes arvesse nii sellest saadavat tulu kui ka nende kohustuste täitmisest saadavat mõistlikku kasumit, ja
 - hüvitis ei ole kindlaks määratud selliste kulude analüüsi põhjal, mida oleks kandnud keskmine, hästi hallatud ja vastava avaliku teenuse nõuete täitmiseks vajalikke ressursse omav ettevõtja, võttes arvesse nii sellest saadavat tulu kui ka nende kohustuste täitmisest saadavat mõistlikku kasumit.

Allkirjad